
KAAVIN KUNNAN KOTIHOIDON MYÖNTÄMISPERUSTEET

1.7.2020 ALKAEN

Perusturvalautakunta

16.6.2020

Liite nro 11

1. JOHDANTO

Kotihoidon palvelun järjestämisen lähtökohtana on aina asiakkaiden tasavertainen ja oikeudenmukainen kohtelu asuinalueesta riippumatta. Myöntämisperusteiden avulla kotihoidon palveluja kohdennetaan henkilöille, jotka alentuneen fyysisen tai kognitiivisen toimintakykynsä vuoksi tarvitsevat hoivaa ja hoitoa kotona asumisen mahdollistamiseksi ja tukemiseksi.

Kaavin kunnan kotihoidossa työskentelee 12 lähihoitajaa ja yksi kotisairaanhoitaja. Kotihoitoa on tarjolla maanantaista sunnuntaihin kello 6-21 ja kotisairaanhoitoa arkisin kello 7-15. Yöaikaan turvapuhelinhälytykset tulevat palvelukeskuksen yöhoitajille, jotka tilanteen arvioitua lähettävät asiakkaan luo ambulanssin tai taksin, joka tarkastaa asiakkaan tilanteen. Päivällä turvapuhelinhälytykset menevät kotihoidon ja palvelutalojen työntekijöille.

Arvioinnissa käytetään toimintakykymittaria, joka kuvaa asiakkaan fyysistä ja psyykkistä toimintakykyä. Lisäksi käytetään muita arviointia helpottavia mittareita kuten MMSE-testiä, jonka avulla asiakkaan muistia pystytään testaamaan. Lisäksi käytössä on MNA-ravitsemustilan seurantamittari.

2. KOTIHOIDON TOIMINTAPERIAATTEET

Kotihoidon palvelut muodostuvat kotipalvelusta ja kotisairaanhoidosta. Kotihoidolla tarkoitetaan asiakkaiden kotona tapahtuvaa vanhusten, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kotipalvelua. Kotisairaanhoidolla tarkoitetaan eri-ikäisten kotona tapahtuvaa kotisairaanhoitoa. Kotisairaanhoito ja kotihoito tekevät käytännön tasolla tiivistä yhteistyötä asiakkaan parhaaksi.

Kotihoidon toimintaperiaatteena on antaa hyvää ja turvallista hoivaa sekä hoitoa kotihoidon kriteerit täyttävälle asiakkaalle. Hoito toteutetaan kuntouttavalla työotteella huomioiden asiakkaan voimavarat. Kotihoidon palveluiden toteutuksessa keskeisiä periaatteita ovat toimintakykyä edistävä ja ylläpitävä työote, omahoitajuus sekä sujuva viestintä asiakkaiden, heidän omaistensa ja hoitavan tiimin kesken. Hoidon tavoitteena on tukea ja ylläpitää asiakkaan omatoimisuutta ja kotona asumisen mahdollisuutta.

Julkisen kotihoidon rinnalla kotihoidon asiakkaiden omatoimisuutta tukevat myös yksityiset palveluntuottajat sekä vapaaehtoistyötä tekevät tahot. Omaisten sekä muun asiakkaan lähipiirin tuki ja apu ovat tärkeänä osana asiakkaan kotona pärjäämistä.

Asiakas saa kotihoidon palveluista kirjallisen, valituskelpoisen päätöksen. Palvelusta laskutetaan perusturvalautakunnan vuosittain vahvistamien asiakasmaksumääräytymisperusteiden mukaan. Asiakkaan on itse haluttava palvelua ja hänen odotetaan sitoutuvan yhdessä sovittuun hoito- ja palvelusuunnitelmaan. Hoito- ja palvelusuunnitelma laaditaan asiakkaan tullessa asiakkaaksi. Se päivitetään puolivuosittain tai asiakkaan voinnin muuttuessa.

Kotihoidon asiakkaille tehdään kerran vuodessa asiakastyytyväisyyskysely.

3. MYÖNTÄMISPERUSTEET JA KRITERIT

Kotihoidon palveluja myönnetään ensisijaisesti niille toimintakyvyltään heikentyneille vanhuksille, vammaisille ja pitkäaikaissairaille, jotka tarvitsevat apua henkilökohtaiseen hoitoon ja hoivaan liittyvissä perustoiminnoissa usean kerran viikossa. Lisäksi kotihoitoa myönnetään niille asiakkaille, jotka tarvitsevat apua harvemmin esimerkiksi lääkitykseen liittyvässä avussa. Asiakkaan lääkityksestä huolehditaan pääsääntöisesti kerran viikossa tapahtuvalla lääkkeenjaolla dosettiin. Kotihoidon työntekijät jakavat lääkkeet dosetteihin. Kotihoitoa on mahdollista myöntää enintään neljä kertaa päivässä.

Kotihoito arvioi asiakkaan palveluntarpeen. Palveluista laaditaan yhdessä asiakkaan kanssa hoito- ja palvelusuunnitelma, jossa kuvataan tarkemmin kotihoidon palveluiden sisältö. Hoito- ja palvelusuunnitelma kirjataan kotihoidon käyttämään pegasos-terveystietojärjestelmään. Paperiversio tulostetaan asiakkaalle. Asiakkaalla on oikeus maksutta saada nähtäväksi hänestä kirjatut asiakaskirjaukset kirjallisella tietopyynnöllä.

Uhkaava käyttäytyminen, jota ei saada hallintaan, on kotihoidon palveluiden saamisen esteenä.

Kotihoitoa tarjotaan Kaavin kunnan alueella.

PALVELUTARPEEN ARVIOINTI: KARTOITUSKÄYNNIT JA HOITONEUVOTTELUT

Kotihoidon palvelutarpeen arviointi tehdään, kun asiakas, hänen omaisensa, edustajansa tai viranomainen ottaa yhteyttä palvelujen saamiseksi. Palvelutarpeen arviointia koskevia määräyksiä sisältyy mm. 1.4.2015 voimaan tulleeseen sosiaalihuoltolakiin.

Palvelutarpeen arviointi tehdään kotihoidon toimesta pääsääntöisesti asiakkaan kotona aina yhdessä asiakkaan ja tarpeen mukaan hänen läheisten kanssa. Palvelutarpeen arvioinnissa kartoitetaan asiakkaan kotona selviytymistä heikentävät seikat, kuten erilaiset sairaudet, heikot asuinolot tms. Lisäksi kartoitetaan asiakkaan kotona asumista tukevat asiat, kuten läheisten ja vapaaehtoisten tuki ym. Palvelun tarvetta arvioidaan lisäksi erilaisilla mittareilla: toimintakykymittari ja MMSE-muistitesti.

Palvelu- ja hoitosuunnitelmaan kirjataan kaikki asiakkaan hyvinvoinnin ja avuntarpeen kannalta tarpeelliset toimet ja niitä toteuttavat tahot. Asiakkaan omat tavoitteet, tarpeet ja näkemykset sekä toiveet kirjataan hoitosuunnitelmaan.

Aloitettuja palveluita arvioidaan kotihoidon käyntien yhteydessä. Tarpeen mukaan hoito- ja palvelusuunnitelmaa päivitetään ja käyntien sisältöä tai määrää muutetaan. Kotihoidon käyntejä voidaan lisätä tai vähentää asiakkaan toimintakyvyn ja avun tarpeen mukaan. Asiakkaan vointi kirjataan päivittäin Pegasos-tietojärjestelmään. Asiakkaille valitaan omahoitaja, joka tekee asiakkaan voinnista yhteenvetoja.

Kotihoidon säännöllisten palveluiden piirissä olevan asiakkaan kiireelliseen kotikäyntipyyntöön vastataan tilanteen vaatimalla tavalla joko samana tai viimeistään seuraavana arkipäivänä. Yhteydenoton aikana arvioidaan, ohjataanko asiakas suoraan päivystykseen vai tehdäänkö kotikäynti tilanteen arvioimiseksi.

Muissa kuin kiireellisissä tapauksissa palvelutarpeen arviointia varten tehdään kotikäynti viimeistään seitsemän arkipäivän kuluttua siitä kun asiakas tai asiakkaan edustajansa on ottanut yhteyttä palvelujen saamiseksi.

Kotihoidon palvelut aloitetaan heti asiakkaan kotiuduttua hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisesti. Asiakkaan palvelutarpeen muuttuessa palvelut käynnistetään muutetulla suunnitelmalla heti asiakkaan kotiuduttua. Kotiutuvan asiakkaan kotihoidon palvelut suunnitellaan joko hoitoneuvottelussa osastolla tai asiakkaan kotiuduttua. Kotihoidon palveluja suunniteltaessa mukana on vanhustyön palveluohjaaja, kotisairaanhoidaja tai asiakkaan hyvin tuntema lähihoitaja, mieluiten omahoitaja.

4. SÄÄNNÖLLINEN KOTIHOITO

Säännöllistä kotihoitoa myönnetään henkilöille:

- joka ei selviydy päivittäisistä toiminnoista itsenäisesti, omaisten tai muiden palveluntuottajien avulla. Lähtökohtana on, että asiakkaan hoito ja huolenpito vaativat sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön ammattiosaamista. Päivittäisillä toimilla tarkoitetaan toimintoja, jotka ovat välttämättömiä kotona selviytymisessä, esim. ravitseminen, hygienia ja lääkitys.
- joka tarvitsee sairaanhoidollista apua, mutta ei fyysisen, psyykkisen tai sosiaalisen toimintakyvyn rajoittuneisuutensa vuoksi kykene joko itsenäisesti tai saattajan avustamana käyttämään terveyskeskuksen palveluja.
- jolla on muistihäiriö tai mielenterveysongelma ja hoidon toteuttaminen vaarantuu ilman kotihoidon käyntejä.
- jonka huolenpidon ja/tai sairaanhoidon tarve on toistuvaa, pääasiassa päivittäistä tai useita kertoja viikossa.
- Lääkehoidossa apua tarvitsevat asiakkaat.

Asiakasryhmät, joiden palveluntarve on aina arvioitava yksilöllisesti

- asiakas, joka ei itse halua palvelua, jonka aggressiivista käyttäytymistä ei saada hallintaan tai joka ei sitoudu yhteistyöhön, vaikka ymmärtäisi sen merkityksen hoitonsa kannalta.
- asiakas, jonka kotiympäristö arvioidaan hoitavalle henkilökunnalle vaaralliseksi (yhteistyö työsuojelun kanssa). Esim. työsuojelullisista syistä asiakkaan ei tule tupakoida hoitajan läsnä ollessa.
- Asiakas ei sitoudu yhteistyöhön tai hän ei ole muuten hoitomyönteinen (esim. ei ole toistuvasti kotona sovittuna aikana), eikä tilanne korjaannu hoitoneuvottelulla. Kotihoidon palveluiden antaminen voidaan lopettaa, jos asiakas ei omalta osaltaan noudata palvelujen myöntämisessä sovittuja asioita.
- tapaturmapotilaat, joiden hoidon kustantaa vakuutusyhtiö.

5. KOTIHOIDON PALVELUIDEN SISÄLTÖ

Henkilökohtainen hygienia ja pukeutuminen

- Henkilökohtaisen hygienian ylläpitoon kuuluu asiakkaan avustaminen suihkussa kerran viikossa asiakkaan omia voimavaroja hyödyntäen. Lisäksi huolehditaan päivittäiset pikkupesut tarpeen mukaan.
- Ihon perusrasvauksesta huolehditaan, mikäli siihen on perusteet eikä asiakas siihen itse kykene. Huolehditaan sormien kynsien leikkaamisesta. Varpaiden kynsien leikkaus arvioidaan tapauskohtaisesti. Tarvittaessa asiakas ohjataan jalkahoitajalle.

- Asiakasta avustetaan pukeutumisessa ja riisuuntumisessa huomioiden asiakkaan omat voimavarat (ei tehdä puolesta jos asiakas itse pystyy toimimaan).

Saunapalvelu

- Kodin ulkopuolinen saunapalvelu on tarkoitettu niille kotihoidon asiakkaille, joilta puuttuu suihku- tai peseytymismahdollisuudet kotona. Palvelusta peritään käyntimaksu erillisen hinnaston mukaan.

Ravitsemus

- Asiakasta ohjataan syömään terveellistä ja monipuolista ruokaa. Mikäli hän ei itse pysty valmistamaan aterioitaan, ne tilataan hänelle ateriapalvelusta tai hankitaan valmiita aineksia. Kotihoidolla ei ole resursseja valmistaa ruokaa.
- Käyntien yhteydessä huolehditaan aamu-, väli- ja iltapalan laitosta, riittävästä nesteestä saannista ja valmiin ruuan lämmityksestä.
- Ruokailun toteutumista seurataan erityisesti henkilöillä, joilla on muistiongelma.

Tekstiilihuolto

- Lakanat ja tyynyliinat vaihdetaan kerran kuukaudessa tai tarpeen mukaan.
- Vuodevaatteiden tuuletus, lakanoiden pesu, silytys, mankelointi, vaatteiden käsinpesu sekä mattojen, verhojen yms. pesu ohjataan lähipiirille tai yksityiselle palvelun tuottajalle asiakkaan kustannuksella.
- Mikäli asiakas tai hänen omaisensa eivät pysty huolehtimaan pyykinpesusta ja muut yksityiset palvelut/pesulapalvelut eivät ole mahdollisia (asiakkaan taloudellinen tilanne), kotihoito voi tarvittaessa pestä asiakkaan käyttövaatteista koostuvat pyykki hoito- ja palvelusuunnitelmassa suunniteltujen käyntien yhteydessä asiakkaan omalla koneella. Kotihoito laittaa pyykki kuivumaan seuraavalla käynnillä.

Kodin siistiminen

- Kotihoito vastaa ylläpitosiistimisestä siten, että riittävä hygieniataso säilyy (esim. WC:n pesu tarpeen mukaan, jääkaapin puhtaus). Asiakkaan tiskit tiskataan, keittiön työtasot siistitään ja roskat viedään ulos, mikäli asiakas ei itse tai lähipiirinsä avulla niistä suoriudu. Asiakkaan kanssa asuvien tai asiakkaan luona vierailevien omaisten tiskit ym. eivät kuulu kotihoidon siivottavaksi.
- Kodin perussiivous ja pakastimen sulatus järjestetään lähipiirin tai yksityisten palveluntuottajien toimesta.
- Jos sairaalasta kotiutuminen edellyttää kodin siivoamista tai jos kotihoidon asiakasta uhkaa häätö asunnon siivottomuuden vuoksi eikä asiakkaalla ole mahdollisuutta hankkia siivousta omin varoin, käännyttään sosiaalitoimen puoleen.

Ulkoilu ja saattoapu

- Asiakkaan ulkoileminen pyritään ratkaisemaan lähipiirin ja ystäväpalvelun avulla. Kotihoidon hoitajat ulkoilevat ja jumppaavat asiakkaan kanssa sisätiloissa resurssien mukaan aina kun on mahdollista.
- Saattoapu järjestetään ensisijaisesti lähipiirin tai vapaaehtoistyön turvin, mikäli se on asiakkaan jatkohoidon kannalta välttämätöntä. Kotihoito saattaa asiakkaan tarpeen mukaan lääkäriin. Kuljetukseen käytetään taksia ja asiakas itse maksaa kyydin. Kotihoidon ei ole mahdollista kyyditä asiakasta.

Lääkehoito

- Lääkehoito tapahtuu kokonaisuudessaan kotihoidon toimesta. Lääkehoidolla tarkoitetaan reseptien uusintaa, lääkkeiden tilausta apteekista, lääkkeiden toimittamista asiakkaalle, lääkkeiden jakoa ja tarvittaessa lääkkeiden antoa asiakkaalle, sekä lääkkeiden vaikutuksen seurantaa ja tarvittaessa yhteydenottoa lääkäriin.
- Apteekkiin tehdään tilisopimus niiden asiakkaiden kanssa, joiden lääkehuollosta kotihoito vastaa. Joissain tapauksissa asiakas tai omaiset voivat hankkia lääkkeet kotiin, mutta asiakkaan/omaisten tulee olla sitoutuneita yhdessä laadittuun suunnitelmaan.
- Tiimin sairaanhoitajilla on kokonaisvastuu alueensa asiakkaiden lääkehoidon toteutumisesta.
- Kotihoidon työntekijät jakavat lääkkeet dosetteihin yhdeksi viikoksi.

Sairanhoidolliset tehtävät

- Sairanhoidolliset toimenpiteet sisältyvät säännölliseen kotihoitoon ja ne toteutetaan lääkärin ohjeiden mukaisesti. Näitä tehtäviä ovat esimerkiksi haavanhoito, avannehoito ja katetrointi.
- Ensisijaisesti asiakas käy itse tai lähipiirin saattamana laboratoriossa, mikä tukee asiakkaan kuntoutumista. Mikäli tämä ei onnistu, otetaan verikokeet kotona.

Muut tehtävät

- Kotihoito arvioi asiakkaan apuvälineiden tarpeen ja auttaa niiden hankkimisessa ja paikalleen laittamisessa/asentamisessa.
- Posti haetaan tarvittaessa postilaatikosta.
- Lumet luodaan välttämättömän liikkumisen turvaamiseksi.
- Puiden kantaminen ja puilla lämmittäminen tehdään, jos se on ainoa talon ja ruuan lämmityskeino. Puiden pilkkominen ei kuulu kotihoidon tehtäviin.
- Palo- ja mahdollinen häikävaroitin testataan kerran kuukaudessa. Kotihoito kirjaa testauspäivämäärät asiakastietojärjestelmään.

- Asiakkaiden lemmikkieläinten hoito ja ulkoiluttaminen eivät sisälly kotihoidon tehtäviin.

Ilta- ja viikonlopputyöt

Sairaalasta kotiutuvia kotihoidon omia asiakkaita otetaan vastaan iltaisin ja viikonloppuisin, jos kotiutumisesta on ilmoitettu hyvissä ajoin ja asiakkaalla on mukana lääkkeitä ja hoitotarvikkeet seuraavaan arkipäivään tai viikonlopun ylitse.

Yöhoito

Yöhoito (kello 21.30–07.00) toteutetaan ostopalveluna. Yöhoidon tehtävänä on vastata mahdollisiin turvaranneke hälytyksiin sekä tehdä ennalta sovittuja kotihoidon käyntejä.

Saattohoito

Asiakkaalla on oikeus, niin halutessaan, kuolla kotonaan ja saada tarpeitaan vastaavaa saattohoitoa. Saattohoitoon kuuluu asiakkaan ja perheen tukeminen sekä arvokas ja inhimillinen kohtelu. Saattohoitoon kuuluu myös tärkeänä osana riittävä kivunlievitys ja oireenmukainen hoito. Kotihoito huolehtii asiakkaalle kotiin tarvittavat hoito- ja apuvälineet yhteistyössä Kaavin terveyskeskuksen kanssa.

Kotisairaalaa ei ole, jolloin suonensisäinen lääkitys ei onnistu kotona.

Kotihoidon tehtäviin eivät sisälly

Suursiivous, ikkunoiden pesu, verhojen tai mattojen vaihtaminen, omaisten käytössä olevien tilojen tai käyttämättömien tilojen ja huoneiden siivous, kukkamultien vaihto, lemmikkieläinten hoito ja ulkoiluttaminen, pakastimen sulatus, juhlien järjestäminen, asiakkaan kyyditseminen omalla autolla eivätkä piha- ja puutarhatyöt.

Pankki- ym. asiointit asiakas hoitaa ensisijaisesti itse tai hänen uskottu henkilönsä tai tarpeen mukaan edunvalvoja. Kotihoito voi toimittaa valmiin, suljetun suoraveloituSKUOREN maksupalveluun postin välityksellä. Kotihoiton hoitajat eivät hoida asiakkaan raha-asioita eivätkä käsittele asiakkaan rahoja.

Kelan etuus- ja hakemusasioissa lähtökohta on, että omaiset tai edunvalvoja tekevät hakemuksen. Jos omaisia tai läheisiä ei ole, asiakkaan käytettävissä ovat palveluohjaajan palvelut.

6. KOTIHOIDON TUKIPALVELUT

Asiointi ja kauppapalvelu

Asiakkaalle voidaan järjestää kauppapalvelu kotihoidon tukipalveluna. Kauppaostokset tuodaan asiakkaalle kaksi kertaa viikossa. Poikkeustilanteissa, kuten vuodeosastolta ja sairaalasta kotiuduttua, kotihoito voi tuoda kauppaostokset asiakkaalle myös muuna päivänä.

Ateriapalvelut

Asiakkaan on mahdollista saada kotiin kuljetettava ateria Palvelukeskukselta tai paikallisesta lounaspaikasta. Ateriankuljettaja tai tarvittaessa kotipalvelu toimittaa ateriat kotiin.

Turvapalvelut

Asiakkaiden on mahdollista saada turvapalvelua, joka tarkoittaa turvarannekettä. Turvaranneke hälyttää kotihoidon puhelimeen. Kotihoito tarkastaa asiakkaan tilanteen puhelimesta ja menee tarvittaessa paikalle. Yöaikaan kello 21.30–07.00 taksit vastaavat turvahälytyksistä.

Virtuaalikota hoito

Virtuaalikota hoito on kotihoidon tukipalvelu, joka asiakas saa henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa videokuvan välityksellä. Tapaamisten ajankohdat on sovittu hoito- ja palvelusuunnitelmassa. Videokuvan välityksellä hoitajan on mahdollista tukea asiakkaan selviytymistä arjen askareista ja päivittäisistä toimista omatoimisesti. Sillä voidaan tukea myös asiakkaan lääkehoidon toteutumista, varmistaa ruokailua tai esimerkiksi ohjata kotijumpassa. Asiakas saa virtuaalikota hoitossa tarvittaessa myös henkistä tukea.

Asiakkaan palvelukokonaisuus voi muodostua asiakkaan tarpeen mukaisesti ainoastaan virtuaalisista kotikäynneistä tai virtuaalikota käyntien ja kotihoidon yhdistämisestä. Virtuaalipalvelun myöntämisestä sovitaan palvelutarpeen arvioinnissa. Säännöllisen kotihoidon asiakkaalle virtuaalikota hoito on maksuton. Muussa tapauksessa asiakasmaksu määritellään yhteydenottojen mukaan.

7. AVOHUOLLON MIELENTERVEYSTYÖN TUKI

Kaavin vanhustenhuollossa työskentelee mielenterveystyötä tekevä lähihoitaja. Mielenterveystukihenkilön työ koostuu kotona asuvien mielenterveyskuntoutujien tukemisesta. Mielenterveystyön tukihenkilö pyrkii vahvistamaan tuettavan omia selviytymiskeinoja ja voimavaroja mm. keskustellen ja ollen tukena esimerkiksi lääkärikäynneillä, palavereissa ja virastoasioinneilla. Tukihenkilötyötä hyödynnetään tilanteissa, joissa henkilö ei jaksaa arkeaan yksin tai jos omat tukiverkostot ovat puutteellisia.

Tuki on suunnitelmallista ja tavoitteellista. Kyseessä on maksuton sosiaalipalvelu.

8. LAINSÄÄDÄNTÖ

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 28.12.2012/980